

Nr 188.

Av herr **Spångberg m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående Sveriges utträdande ur Nationernas förbund.

Redan vid bildandet av Nationernas förbund höjdes i vårt land från de mest olika och i övrigt motsatta håll betänksamma och varnande röster mot Sveriges inträde i denna politiska konstellation. Det påpekades med fullt fog, att rent historiskt sett är den ingenting annat än vårt sekels minutiösa återupprepande av Den heliga alliansen, det segermakternas våldsförbund, som blev resultatet av världskriget i 19:e seklets början. Blott i en detalj avvek kopian från förebilden. Denna gången höllos de besegrade även formellt utanför, tillätos ej ens till skenet att ha ringaste beslutanderätt vid det utlovade »världsåterställningsarbetet» som föregavs förestå. Att det obesegrade, fria Ryssland hölls utanför, var en begriplig sak för sig. Den kommunistiska arbetarrepublikens röst skulle givetvis skorrat allt för illa i den imperialistiska »konaken», och Rysslands isolering var just från imperialistisk synpunkt en nog så klok åtgärd. Men om en oerhörd blindhet vittnar däremot de övermodiga borgenärernas fullständiga omöjliggörande för de redan förut lamslagna skuldenärerna efter krigsslutet att på något sätt förmå betala sin skuld, uteslutande från det så högröstat utskrikna »uppbyggnadsarbetet» av just de enda stater, vilka mer än alla andra voro outhärliga för detsamma, ej blott genom sitt centrala geografiska läge och sin ofantliga folkmängd, utan än mer genom sina produktivkällor och produktivkrafter.

Våldsfredens i Versailles naturliga konsekvens blev Nationernas förbund. Detta är den historiska och ekonomiska domen över detsamma — om moral skola vi i detta samband naturligtvis icke ett ögonblick tala, det vore uteslutande löjeväckande. På våldsfreden i Versailles såsom på sitt naturliga postament vilar Nationernas förbund.

Allt vad detta uträttat eller underlåtit att uträtta, står i den mest fullkomliga överensstämmelse med våldsfredsfördraget.

Av angivna skäl kan man i detta sammanhang fullständigt lämna Ryssland ur räkningen. Det är nog att rikta blicken på de övriga principiellt utestängda staterna och på innebörden av deras utestängande från N. F. Det är tal om de mer än 100 miljoner människor, som av redan angivna skäl varit och måste vara Europas ekonomiska hjärta, om ej hela den europeiska kulturen skall sprängas i atomer: Tyskland och de medeltidsmässigt i onaturliga och oformliga småstater fördelade resterna av det forna Österrike-Ungern.

Särskilt vid uppdragandet av de sistnämndas konstgjorda »kartnationsgränser» förefaller den enda ledprincipen ha varit att göra dem så odugliga som möjligt för ett enhetligt och självständigt ekonomiskt och politiskt liv. Redan i sönderstyckandet av raserna inom dessa föreburna nationalitetsstater träder detta kompletta ekonomiska och politiska vanvett på ett härresande sätt i dagen. Mer än tre miljoner ungrare ha tilldelats Tjeckoslovakien, Rumänien och Jugoslavien. Ungefär lika många muselmaner förtryckas under det ytterligt efterblivna Grekland. 18 miljoner polacker, likaledes i själva verket urständsatta att sköta sig själva, ha dock fått härskarmakt över 12 miljoner ryssar, ukrainare och tyskar. Tjeckoslovakerna härska över 4 miljoner tyskar och troligen lika många rutener.

Härmed sammanhänger den ekonomiska anarkin i dessa fabriksmässigt för stunden hopkonstruerade stater. Från tyska riket har med våld av de ej minst i denna detalj fullkomligt vansinniga segerstaterna söndersprängts dess naturliga sydvästra del, det olyckliga Österrike, landet utan produktivkällor och med tredjedelen av sin i hungersvälten nedpressade befolkning boende inom den olyckliga huvudstaden. Dess statsbankrutt är sedan fyra år ett permanent faktum, och dess skenbara politiska »självständighet» beror uteslutande på grannarnas rivalitet. Dess forna unionsland Ungern lider ej blott under en ohygglig politisk reaktion och vit terror, utan om möjligt än mer under en ekonomisk depression utöver alla gränser, följden av den rumänska ockupationen, som var en ren utplundring, och av en kulminerande kapitalistisk anarki. Jugoslavien är ett av kriget fullständigt förött, produktivt oförmöget land. Tjeckoslovakien, som dock äger den gamla habsburgska dynastiens bästa produktionskällor och vars valuta står

relativt högt, är likväl även det helt hänvisat till segerherrarnas nåd. I än högre grad gäller detta om det nationellt heterogena och ekonomiskt impotenta Polen. Det lilla Estland är hänvisat till att vara Nord-Europas fournerare av spritdrycker. Om sådana stater som Lettland och Lithauen lönar sig ej ens att tala.

Ur detta vanvettiga virrvarr av småstater utan verkligt existensberättigande reser sig ännu mäktigt i sitt förfall, livstrånande i allt sitt elände, det besegrade, i segermakternas länkar bundna Tyskland. Det är kring dess historia under det sista halvseket, som alla Europas öden ha vänt sig. Utan att förstå den, kunna vi aldrig förstå den inkarnation av den moderna imperialismens hela världssystem, som N. F. till hela sitt väsende utgör. Sönderslaget, trälände, döds svultet, berövat sina bästa provinser, ej blott Schlesvig i norr och Posen och Danzig i öster utan också det urgammalt tyska Elsass-Lothringen i väster, därtill med våld hindrat att återförena sig med de österrikiska stamfränderna söderut, är detta folkmonstrum trots allt sina besegrades eviga mardröm, förkroppsligandet av deras odödliga onda samvete.

Hela Europas historia från förra seklets mitt kretsar kring riviteteten mellan den uppväxande tyska och den gamla engelska imperialismen. Det brittiska merkantila rovriddardömet, jordens traditionella härskarinna, »Härska, Britannia, över haven» o. s. v., såg med befogad skräck en farlig konkurrent i det begynnande rationella utnyttjandet av de tyska produktivkällorna. Den växande och sig allt mer koncentrerade storkapitalismen och storindustrialismen begynte enhetligt och rationellt utnyttja Tysklands väldiga naturrikedomar av skogar, jord, mineraler, vattenfall o. s. v. På allt detta baserades en genom sagda koncentration våldsamt tillväxande industri, vilkens kvalitetsvaror hotade att beröva England dess bästa marknader, samtidigt som den begynte famna efter kolonier och åtkomstområden för erforderlig råmaterial. Tysklands politiska enhet blev, när tiden hunnit mogna därför, den ofrånkomliga politiska avspeglingen av denna dess ekonomiska enhet.

Numera finnas talrika dokumentariska belägg för ententeimperialismens djupgående intresse av att förrinta den konkurrerande tyska imperialismen. I Berliner Tageblatt den 28 december 1922 offentliggöres en del i detta avsende ytterst belysande telegram från kejsers-

lige ryske ambassadören i Paris Isvolsky till utrikesministern i Petrograd vid tiden för krigsutbrottet 1914. Det heter där bland annat: »För sig själv söker Frankrike inga territorriella vinster i Europa med undantag naturligtvis av återlämnandet av Elsass-Lothringen. I Afrika åsyftar det icke heller några nya vinster och skall nöja sig med att förintä de sista återstoderna av Algeciras-akten och rätta till några koloniala gränser. Alltså består Frankrikes huvudsakliga mål — och i detta hänseende äro alla de tre förbundna makterna absolut solidariska — däruti, att det tyska riket skall förintä och Preussens militära och politiska kraft försvagas så mycket som möjligt. Man måste driva saken så, att de enskilda tyska staterna häri bliva själva intresserade. Rörande enskildheterna av Tysklands framtida uppdelning är det ännu för tidigt att tala». Rent besked, som synes! I ett något senare telegram heter det om möjligt ännu tydligare: »Frankrikes fordringar och önsknningar ha förblivit desamma med undantag av den nödvändiga önskan att förintä Tysklands politiska och ekonomiska kraft. Nödvändigheten härav betingas av den nuvarande konjunkturen alldeles särskilt i betraktande av Englands deltagande i kriget, och franska regeringen fasthåller vid uppnäendet av detta mål i det antagandet, att detta är av lika stor vikt ej blott för Frankrike, utan även för de andra makterna och jämväl för hela världen».

Dessa utdrag tala för sig själva — tala sanningens ord. Målet för den av England ledda ententen, vilken i sin nuvarande obetydligt utvidgade form bär namnet N. F., var förintandet av Tysklands ekonomiska och därmed även av dess politiska kraft. Man har lyckats på det mest ödesdigra sätt, och N. F. med alla dess slavstater, varibland Sverige är en av de obetydligaste, skördar i detta nu frukterna av, vad det i sin förut tillvaro såsom krigshetsande entente sådde. Tysklands ekonomiska och därmed även dess politiska kraft är faktiskt nu tills vidare förintad, och de olycksaliga konsekvenserna därav för hela det övriga jordklotet börjar alltmera klart träda i dagen.

Låt oss ett ögonblick se till, varthän N. F:s politik har fört det land, utan vilket varje produktivt och ekonomiskt »världsåteruppbyggande» är otänkbart. Genom den därhusmässiga överproduktionen av barn, som var den kapitalistiska samhällsanarkiens karaktäristika i det kejsarliga Tyskland, har landet trots krigets oerhörda mansspillan ännu en överbefolkning av 20 miljoner munnar, för vilka den erfor-

derliga livsmedelsimporten saknas. Genom våldsfreden förlorade Tyskland 15 % av sin spannmålsproduktion, 33 % av kolproduktionen (vilket procenttal just nu kommer att våldsamt stiga genom Ruhr-området ockupation), 80 % av järnmalmsgruvorna, 50 % av järn- och stålproduktionen. Sedelstocken har stigit från 2½ miljarder till 700 miljarder mark. Markens värde har sjunkit från 90 till 1/50 öre och livsmedelsindexen står omkring 40,000 (i Sverige 168) i jämförelse med 1914 års priser! Budgeten utvisar den sagolika bristen av 890 miljarder mark, en siffra inför vilken varje hjärna måste svindla. Tuberkulosen tilltager oerhört. Landet står vid årsskiftet 1922—23 mitt i den mest fasansfulla hungerkatastrof. Om fördyringen fortskrider som under den senaste tiden och bröd, potatis, mjölk, socker, flott och kött ännu mer stiga i pris och kylan infinner sig för att göra hungern sällskap, då — skriver en korrespondent just nu — får man räkna med hekatomber av människoliv. I synnerhet gäller detta barnen, som i motsats till de äldre icke endast behöva närande föda, utan äro i behov av densamma för kroppens sunda utveckling. Och att denna felas märkes mest på de små skolbarnen ur proletärerernas led. Hungerupproren — spontana, oförberedda och meningslösa! — blossa upp här och där, men kunna icke avhjälpa eländet, snarare tvärtom. Under året har till segermakterna i krigsskandestånd levererats 720 miljoner mark i rent guld och 1,450 miljoner guldmark i varor. Därtill komma de oerhörda kostnaderna till ockupationsförvaltningen, om vilka man får en svag aning, när man hör, att till en fransk general måste i månadslön betalas 1,14 miljoner och till en engelsk general 4,6 miljoner mark. I ockupationstrakterna ha nödläget förvärrats därigenom, att ententetrupperna beslagtagit värdefull kulturjord för anläggande av kasärner och övningsplatser vid Neustadt an der Hardt. Den tyska regeringen har förgäves gjort föreställningar. Kostnaderna för kasärnerna komma att överstiga 1 miljard mark och kostnader för bostäder åt officerare och underofficerare 600 miljoner mark. Inalles kosta dessa anläggningar 2 miljarder mark.

En annan här föreliggande statistik lämnar de hemskaste siffror, belysande resultatet av ententens verkliga, d. v. s. den absoluta resultatlösheten av N. F:s föreburna politik gentemot Tyskland. I 43 tyska storstäder konstateras förefintligheten av 20,633 tuberkulösa och 835,837 sjuka och starkt undernärda barn. I Leipzig befunnos av

40,000 skolbarn hälften undernärda, i Barmen 32 % av skolbarnen undernärda och 27 % tuberkulösa, i Chemnitz av alla skolbarn, 7,6 % välnärda, 24,8 % mindre undernärda, 54,3 % svårt undernärda och 13,3 % mycket svårt undernärda, i Karlsruhe 25 % av alla skolbarn skrofullösa och lika många tuberkulösa. En skolläkare menar, att åtminstone halva antalet av alla Tysklands barn äro sjuka, och tillägger: »Det vore mycket bättre om dessa bärare av den tyska framtiden nu kunde dö. Den andra, tredje och fjärde avkomman av denna döds-sjuka ungdom blir tvungen att släpa omkring med det sammanbrutna Tysklands sjuka kropp och ännu sjukare själ. Detta är icke blott en fara för den tyska framtiden, utan för hela den vita rasen, ty det är väl knappast möjligt för grannfolken att i framtiden isolera sig från Tyskland. Härtill bifogas en del härresande exempel på föräldrar, vilka på det grymmaste sätt mördat sina barn av — missunnsamhet för den mat de uppåto! Den, som lämnat de här i korthet relaterade uppgifterna, är gripen av moralisk indignation mot tillskyndarna av detta onda. Men i inga av hans uttjtelser kan man så helt och fullt instämma som i den: »Även de äro skyldiga, som ha munnen full av fraser om fred, framsteg och återuppbyggande. Allt intresserar världskongressernas goda män och kvinnor, folkförbrödring, avväpning, moderskydd, kvinnohandel etc., men vid sidan av dem räknas krigets små offer i tusental.» Det är sant. Sådana äro de indirekta och tilldels även de direkta resultaten av den politik, som N. F. för med så mycken konsekvens, som är detta underliga stadskonglomerat möjlig. I ansvaret därför äro alla de stater delaktiga, vilka äro medlemmar däri. Från det ansvaret kan minst av alla Sverige svära sig fritt, vilket givit sig in däri med öppna ögon och trots de kraftigaste varningar på förhand från oss, som redan från första början sågo, till vilket mål N. F:s väg ledde hän.

Men för de segermakter, vilka utgöra N. F:s allsvåldiga ledning, synes nu icke giva någon återvändo. Med olycksdiger konsekvens i galenskapen fortsätta de just i dessa dagar att avtvinga det olyckliga Tyskland största tänkbara maximum — ja, man kunde tycka, mer än så — av det krigsskadestånd, som våldsfreden i Versailles stipulerade. De övriga till N. F. anslutna staterna ha visat sig antingen absolut ovilliga eller också absolut oförmögna att göra det ringaste för att motsätta sig den våldspolitik, vilken fullständigt öde-

lägger den för hela världsekonomin outhärliga tyska produktionen. Göteborgs Handelstidning den 4 december 1922 nödgas konstatera: »Tysklands maktställning i Europa var under den sist förflutna långa fredsperioden aldrig så tryckande, som Frankrikes hotar att bliva. Trippelalliansen innehar icke ett så starkt hot mot världsfreden, som en nu sluten allians mellan England och Frankrike skulle komma att göra. Den skulle från början få en aggressiv karaktär, tvinga det övriga Europa att till sitt självförsvar sluta sig samman i en annan maktgrupp och kväva alla Folkets förbunds utvecklingsmöjligheter». Till detta uttalande behöver endast fogas, att nämnda »utvecklingsmöjligheter» aldrig varit annat än utopiska och att, om de någonsin funnits, de för länge sedan redan blivit kvävda.

Visst är, och ingen kan bestrida, att Frankrike, som inom N F. spelat och spelar den ledande rollen, nu på allvar börjat realisera sin ovan anförda plan från år 1914 »att förintä Tysklands ekonomiska kraft» — den politiska kraften har man ju redan år 1918 lyckats förintä. Sedan dess har den franska kapitalismens vinningslystnad icke unnat den en lugn stund av iver att komma åt västra Tysklands för Frankrikes stålindustri så betydelsefulla kolgruvor. I sin ypperliga och strängt sakliga exposé över det nationalekonomiska världsläget år 1921 uppvisar Leo Trotzki i »Die neue Epoche» med stöld av »The Economist» och övriga rent borgerliga västerländska källor, hurusom Frankrikes alla strävanden gått ut på att, såsom termen lyder, »förbinda det tyska kolet med det franska järnet», men hurusom den med Frankrikes kapitalister konkurrerande engelska kapitalismen därtills skickat sina diplomater i elden att på alla konferenser hindra detta.

Nu synes genom den politiska kohandeln mellan de rivaliserande segermakterna och genom Englands behov av franska eftergifter åt dess orientaliska politik även detta engelska motstånd mot Frankrikes ytterliggående våldsplaner brutet. Redan i den franska konseljen den 28 november 1922 stadfästes en aktionsplan, som enligt sedan icke tillförlitligt dementerade uppgifter gick ut på att avsätta alla tyska funktionärer i det ockuperade området och till förmån för den franska järnindustrien besätta två tredjedelar av det så länge och med så mycken iver åtrådade Ruhrområdet. Förevändningen var naturligtvis som vanligt Tysklands föreburna försumlighet i betalandet av krigs-

skadeståndet. Saken hänsköts sedan till diskussion vid Lausannekonferensen, där Poincaré åtnjutit fascisthövdingen Mussolinis sannernligen nog så betecknande stöd och hjälp.

I skadeståndskommissionens mot årets slut avlätna kommuniké konstaterades följande beslut: Kommissionen har enhälligt fastslagit, att Tyskland icke i full omfattning utfört de order på träleveranser till Frankrike under 1922, vilka enligt Versaillesfördraget skulle ha fullgjorts. Kommissionen har med majoritet mot den engelska delegerades röst beslutit förklara, att detta förfarande utgör en underlåtenhet från Tysklands sida att uppfylla sina förpliktelser. Kommissionen har med röstmajoritet — den engelska delegeranden avhöll sig från att rösta — beslutit erinra de berörda regeringarna om att kommissionen genom sitt brev av den 31 mars, i vilket fastställdes de betalningar, som Tyskland under årets lopp skulle fullgöra, förklarat: Om skadeståndskommissionen under loppet av år 1922 kunnat konstatera, att de naturaleleveranser, vilka tillkomma Frankrike, dess undersåtar eller annan makt och vilka krävas inom angiven tid, till följd av obstruktion från tyska regeringens eller dess organs sida eller till följd av förseelser mot de i fördraget förutsedda eller av skadeståndskommissionen krävda förfarandena, icke utföras, så kommer att av Tyskland i slutet av 1922 krävas motsvarande fyllnadsbetalning i kontanter i stället för de icke utförda leveranserna.

Härmed hade de franska profitintressena vunnit en stor diplomatisk seger. För Frankrike hade underlättats fortgåendet på den våldets väg, på vilken N. F. minst av allt visat sig äga någon förmåga att spela sin föregivna roll som fredens, kulturens och det mellanfolkliga samförståndets målsman. Också tar sig det franska övermodet härefter rent av häpnadsväckande former. Den 21 december förekom i senaten (enligt korrespondens till pressen) Poincarés besvarande av två interpellationer av Japis och Chastenets om skadeståndspolitik och om markens fall, som vid det laget åter tagit katastrofartade former, varpå senaten gav Poincaré förtroende. I debatten förekommo en del ytterst karaktäristiska uttalanden. Storindustriidkaren (!) Japis ansåg det tillräckligt, att Tyskland förhindrades att utföra något i Ruhrområdet utan de allierades tillstånd. Därigenom skulle måhända oroligheter förorsakas i Tyskland, men detta syntes honom i varje fall bättre än oroligheter i Frankrike.

I varje fall är det icke på något annat sätt möjligt att tvinga Tyskland att ge efter och avlägsna Frankrikes finansiella svårigheter.

Chastenet fortsätter i samma anda: Tyskland måste betala oss. Versaillesfördraget ger oss företrädesrätt till Tysklands nationalegendomar. Jag betraktar denna rättighet som en konkret realitet. Påståendet, att vi vilja ruinera Tyskland, är löjligt förtal! Vi vilja blott hindra det från att i skyddet av sin skenbara fattigdom om några år göra narr av vår verkliga och definitiva fattigdom! — Efter dessa och en del likartade exklamationer kommer då som pricken över i-et Poincarés med *livligt bifall hälsade* dråpliga oratoriska utsvävning: »De förbundna lägga vikt vid att de mellan dem bestående banden skola förbliva fasta i den gemensamma strävan efter rättfärdighet och frihet!!!»

»Den gemensamma strävan efter rättfärdighet och frihet» var det! I det föregående har med autentiska vittnens intyg fastslagits, hurudan den rättfärdighet och den frihet är, som under hägn av N. F. åtnjutes av de olyckliga, i kriget besegrade staterna. Lika utopisk och verklighetsfrämmande som den imperialistiska ideologi är, vilken med bortseende från de sedan årtionden i Europa bestämmande ekonomiska faktorerna söker ensidigt lägga all »skuld» för krigsutbrottet på Tyskland och Österrike, lika utopisk och verklighetsfrämmande är samma segerherrarnas ideologi, när den, avspeglade deras stegrade, evigt otillfredsställda vinningslystnad, ger uttryck åt deras blindhet för det faktiska ekonomiska läget i Europa just nu. G. H. T. den 13 december 1922 fastslår fullt riktigt, att den franska imperialismen fikar alltjämt lika sniket efter de naturtillgångar, som ännu icke fråntagits Tyskland. Kravet på skadestånd har utbytt mot fordran på »panter». Talet därom är ingenting annat än ett försök att sätta sig i varaktig besittning av de tyska kolfälten vid Ruhr. De lothringiska järnverken skulle därmed erhålla den koks, som de behöva. Den tyska republikens inre svårigheter skulle bli dess styresmän övermäktiga. Det skulle bli slut på den »avskryvda enheten» i riket. Det tillägges, om »Le Temps» hetsartiklar i detta syfte, att däri flåsar den franska storindustriens heta åtrå efter de tyska kolen. »Le Temps» jämställande av Frankrikes och Europas intressen är nästan imponerande i sitt käcka upp- och nedpävändande av det påtagliga sakförhållandet, att den franska politiken på denna punkt går *stick i stäv med Europas intressen*. — Man kan efter genomläsandet av den

kraftiga och sakliga kritik, varav ovanstående är ett kort koncentrat, endast hoppas, att åtminstone inom de svenska politiska kretsar, där uppfattningen fullt medvetet är sådan, också full klarhet må råda om nödvändigheten för oss att komma ut ur det N. F., den politiska konstellation, som faktiskt hjälper till att stödja en sådan den blinda vinningslystnadens, våldets och oförnuftets politik.

I det föregående har hittills endast berörts de olidliga förhållandena i de besegrade staterna och därmed givetvis i första hand Tysklands nödläge och de närmaste konsekvenserna därav. Men äro förhållandena bättre i de övriga länderna, i segerstaterna och i de neutrala staterna? Kan man åtminstone på någon enda punkt därstädes peka på några som helst slags förnuftiga och lyckobringande följder av de sista fyra årens europeiska politik? Till svar på de frågorna kunna vi likasom i vår analys av Tysklands läge helt enkelt hänvisa till de föreliggande officiella statistiska och i övrigt väl bevittnade detaljuppgifterna, som stå oss till buds.

I en mycket intressant av f. statsrådet höjesteretsassessorn E. Hagerup Bull i N. D. A. den 30 oktober 1922 publicerad uppsats påvisas hurusom Frankrike, det triumferande segerlandet par préférence, utgick ur kriget med en krigskostnad av nära 195 miljarder francs, motsvarande mellan en fjärdedel och en femtedel av Frankrikes nationalförmögenhet före kriget. Statsskulden har pressats upp från 34 miljarder francs den 31 juli 1914 till 267,7 miljarder francs den 31 december 1921. Sedan den stora interallierade skulden, över 35 miljarder francs, avdragits, har dock den årliga skuldbördan för räntor och amorteringar vuxit från 1 miljard till 35 miljarder francs. Den ordinarie budgeten före kriget var 5 miljarder francs; för 1923 ha utgifterna beräknats till 23 miljarder francs och inkomsterna till 19 miljarder francs, men man gör gällande, att det slutliga underskottet kommer att bli större, dels på grund av att man måste vara förberedd på tillskottsbevillningar, dels därför att inkomstberäkningarna, t. ex. för tull och omsättningskatt, antagas vara för höga. Blotta militärbudgeten stiger till 4,9 miljarder francs; skatterna sägas av de maktägande vara så högt uppdrivna, att man ej anser sig kunna pressa fram mera på den vägen. Bull lämnar i detta sammanhang en massa andra belysande uppgifter, men för tillfället må det vara nog med denna korta sammanfattning av hans framställning.

Vilka utsikter har nu detta land att förbättra sitt ekonomiska läge genom den politik, för vilken det inom N. F. är främsta målsmannen? Enligt Londonultimatet har Frankrike rätt till 52% av de 132 skadeståndsmiljarderna. Av dessa skulle 12 miljarder erläggas av Österrike och Ungern samt 120 miljarder guldmark av Tyskland. På Frankrikes del bleve det alltså 62 miljarder. Den tyska skulden är emellertid delad på tvenne poster. Den ena 50 miljarder, skulle erläggas i annuiteter på 36 år, under det den andra skulle få stå inne på obestämd tid. Frankrike skulle då ha att räkna med 26 miljarder guldmark. Frankrike är likvisst självt skyldigt sina allierade 32 miljarder guldfrancs, d. v. s. ungefär lika mycket, som Tyskland skulle betala. Alltså har Frankrike icke något alls att vänta för den enorma budgetens täckande. Även om Frankrikes skulder till de allierade efterskänktes och Tyskland kunde uppfylla sina skadeståndsförpliktelser, skulle på reparationskontot kvarstå en brist på 100 miljarder pappersfrancs, d. v. s. en årlig budgetbrist på 6—7 miljarder pappersfrancs. Frankrike, som före 1870 var världens rikaste land och som ända till 1914 var ett av världens rikaste länder, är alltså nu, *statsfinansiellt* sett, ruinerat, även om de 120 miljarderna skulle kunna uttagas av Tyskland och även om England och Amerika efterskänkte sina fordringar på 75 miljarder. Kvar står nämligen den inhemska statsskulden på 230 miljarder francs. Denna framställning av de franska finanserna är hämtad ur en artikel i "Progrès civique", författad av den kände franske radikale politikern Joseph Caillaux, på sin tid häktad för högförräderi, enär han i likhet med Jaurés arbetade för försoning och samarbete med Tyskland.

Frankrikes obestånd skrives dock tilldels på den oförnuftiga beskattningens konto. 75 % av alla skatter äro indirekta. I de besuttna franska klassernas ovilja mot direkta skatter torde man också kunna finna en av förklaringsgrunderna till fransmännens envisa fasthållande vid det orimliga skadeståndet. De kapitalägande tro sig nämligen därigenom kunna förhindra det obesuttna, av olidliga indirekta skatter nedtyngda folkets allt högljuddare rop på rättvis fördelning av skattebördorna genom väsentlig höjning av de direkta skatterna. Sådana intressen är det alltså som bl. a. även Sverige tjänar genom att kvarstå såsom segerstaternas vasallstat inom N. F.

Föga mindre tröstlös är bilden av det läge, till vilket de övriga

segerstaterna drivits genom den av dem förda politiken. England har sett sitt pound sterling förlora dess urgamla ledande roll på valuta- och varumarknaden. Det är ej längre "självhärskaren" (the sovereign). Den rollen har övertagits av den amerikanska dollarn. Exporten, världsmätaren på landets inkomster, har gått ned från 8,702,900 ton år 1913 till 1,350,000 ton år 1920, medan importen hållit sig vid samma nivå hela denna tid. Och dock var England under hela kriget alltjämt världshavens obestridda härskarinna. Under sagda period steg samtidigt statsskulden från 706 miljoner p. st. till 7,644 miljoner p. st. Man förstår, varför den engelska kapitalismen, trängd mellan sin uppåtsträvande franska konkurrent och de från Tyskland på grund av dess nödläge på världsmarknaden för slumppriser utslungade kolossala varumassor, i det längsta sökte förhindra Frankrikes åtkomstmöjligheter av Ruhrområdets för världsmarknadskonkurrensen betydelsefulla kolgruvor. — Till och med U. S. A., den enda verkliga segraren i världskriget, har sett sin statsskuld ökad från 3 miljarder dollars år 1915 till 29 miljarder år 1921. Och då är likväl U. S. A. hela Europas fordringsägare — utom Tysklands, vilket ju själv finansierar sina krigskostnader.

Om de neutrala staternas nödläge hinner här blott i korthet påminnas. Danmarks och Norges valutor exempelvis visa våldsam nedgång. Och då kan diskuteras, om ej Sverige haft mest skada av sin höga valuta, vilken direkt vållat dess utslående på för landet mycket betydelsefulla områden av världsmarknaden.

Med fullt fog kunde sålunda dåvarande italienska konseljpresidenten Nitti rubricera sin bok om det mellanfolkliga läget efter kriget »Det fredlösa Europa». Det är visserligen sant, att det nuvarande läget har mycket djupgående historiska och ekonomiska förutsättningar och att politiken blott är en avspeglning av dessa. Men samtidigt bidrager den politik, som föres, till att vid sidan av andra samverkande faktorer bevara och vidare utveckla det rådande kaotiska tillståndet. Det vore givetvis en farlig utopi att stämpla N. F. såsom *den enda eller ens den viktigaste* orsaken till den europeiska ekonomiens rusande mot undergångens brant. Men ej mindre verklighetsfrämmande är det att blunda för det medansvar i tidsläget, som påvilar N. F. — och som på grund av dess egen inneboende natur *måste* påvila det, så länge det, på sin nuvarande grund äger bestånd. I ett referat av

Nils Erdmann över Nittis nyss nämnda bok fastslår, att upprätthållandet av fordran på krigsskadeståndet är ett hån mot Lloyd Georges yttrande 1919 i Paris: »Jag föreslår att vi förbinda oss att göra allt, som står i vår makt, för att sätta det tyska folket i stånd att åter resa sig. Vi kunna icke stympa Tyskland och samtidigt begära, att det skall betala». Märk då, att just denna vanvettiga, av Lloyd Georges så skarpt utdömda politik, är den som just nu bedrivs, utan att N. F. vill eller kan göra det minsta för att förhindra densamma.

Nitti undrar, vad man skulle sagt, om tyskarna i egenskap av segrare hade ockuperat Liverpool, Newyork eller de förnämsta handels- och industricentra med svarta vildar och vita tyranner, som aldrig kunde få nog. Och han, som flertalet icke fransmän, likställer Tysklands väntade fall med hela Europas undergång. Freden — N. F:s fredspolitik! — är ett allas krig mot alla, en rättslöshet och en våldspolitik, vars följder ej kunna överskådas.

Vad blir nu för Sveriges vidkommande följden av allt detta? Även om man väsentligen — såsom här ovan gjorts — måste anlägga vidsyntare, internationella synpunkter på det tidsläge, som N. F. i så hög grad bidragit att framskapa och vidmakthålla, även om dess totala vanmakt, dess fullständiga oförmåga att infria sina granna löften om folkförbrödring och folklycka huvudsakligen framträder rent internationellt, äga vi dock rätt att vid sidan därav även taga hänsyn till de nationella följderna för detta land av de här ovan relaterade fakta. Vi ha i det föregående i allmänhet och mera i förbigående berört även denna sida av frågan. Ett par konkreta exempel må här vara på sin plats för att utfylla denna framställning:

Genom Frankrikes ockupation av Ruhrområdet hotas hela Sveriges järnbruksdrift med en fullständig katastrof. Saken beröres i en intressant artikel i N. D. A. den 1 december 1922 under rubrikerna: »Varför tiga? Frankrikes nya ockupationsplaner hota även stora svenska intressen». Däri utsäges fullt riktigt, att lyckas Frankrike avskära Rhen- och Ruhrområdena från den tyska statskroppen, då blir det övriga Tyskland en livsoduglig torso, politiskt och ekonomiskt vanmäktig, såsom fransmännen önskat det sedan Ludvig XIV:s tid. Genom världskrigets utgång är Frankrike ägare av de stora lothringiska masugnarna och därigenom Europas största järnmalmsproducent. Före kriget bildade dessa masugnar tillsammans med Ruhrområdets koks-

verk en stark ekonomisk enhet. Men utan Ruhrområdets koks är Frankrikes gamla och nya järnindustri icke av stor betydelse, medan Tyskland kan hoppas att uppbygga nya, helt moderna masugnar i Ruhrområdet och vid Östersjökusten. Det erforderliga järnmalmsbehovet kan såsom före kriget täckas genom export, ej minst från Sverige. Tysklands ekonomiska uppblomstring skulle grusa konkurrenten Frankrikes förhoppningar på denna punkt men skulle överensstämma med Sveriges intressen.

Av alla våra näringsgrenar är järnmalmsindustrien den, som lidit minst av krisen — tack vare den tyska exporten. 75 à 80 % av all malmexport går på Tyskland. År 1921 var dess värde 42 miljoner kronor, år 1922 omkring 50 miljoner kronor, vartill komma 10-tal miljoner kronor fraktinkomster. Det kan tilläggas en påminnelse, att med Tysklands ekonomiska uppsving skulle de summorna betydligt ökas.

Det är också ganska betecknande, att på allra sista tiden från ganska oväntade håll börja framställas varningar för den politik, N. F. inaugurerat. Att kommunismen alltid ställt sig avvisande däremot från dess egna synpunkter, är ju en så självklar sak, att just därför i denna framställning ej behövts något närmare ingå därpå, ej heller ansetts nödigt att citera uttalanden från det hållet. De ovan givna citaten och referaten äro nästan fullständigt hämtade från olika grupperingar inom det rakt motsatta intresse- och åsiktslägret. Då kan till sist förtjäna att påminnas om ett i D. N. den 30 november 1922 refererat föredrag om N. F., som professor Trygger hållit på Akademiska föreningen i Lund föregående afton. Det är att märka, att detta föredrag icke på något sätt genomandas av något principiellt utdömande av N. F. Talaren kritiserade främst budgeten inom N. F. och utgifternas fördelning på dess olika stater samt en del andra relativt oväsentliga detaljfrågor. Men likväl sticka där titt och tätt fram ansatser till en mera djupgående kritik, som — utdragen i sina klara konsekvenser — ej kan leda till annat än kravet på utsprängning ur denna oförnuftets organisation. Redan första anslaget tyder därpå: »Särskilt de neutrala folken ha naturligen fängslats av tanken, att förhållandena mellan folken under skyddet av N. F. borde avdömas efter rätts- och icke efter maktsynpunkter. Emellertid ansåg fredskongressen denna fråga endast angå de allierade makterna själva». Strängare skulle ju ej ens en kommunist kunna fälla sitt domslut.

Vidare: »Man kan tycka, att N. F. föga uträttat. Men man får komma ihåg, att förbundets medlemmar utgöras av stater, och det är *omöjligt* att av en del olika stater, var och en med sina skilda intressen, bilda en areopag, som endast strävar för rätt, sanning, solidaritet och broderskap! Många svaga företag bli icke starka därigenom, att de sammanslås till ett».

Fullt riktigt påvisas därefter innebörden av de besegrade stater-
nas utestängande. »Den paraställning, i vilken dessa befinna sig, är för övrigt sorglig icke minst ur synpunkten av idén om ett nationer-
nas förbund.» På tal om förbundsförsamlingens skrivelse rörande rust-
ningsbegränsning fälles det giftiga omdömet: »Församlingen har rätt —
skada blott att dess form väl mycket påminner om de skrivelser, som de kinesiska mandarinerna vågade rikta till kejsaren, i det de samtidigt bådo om förlåtelse för sin djärvhet».

Såsom en sammanfattning av här anförda synpunkter och fakta kan i korthet sägas följande:

N. F. har under hela sin hittillsvarande tillvaro visat sig vara fullständigt vanmäktigt att genomföra några som helst slags förnufts- eller rättsgrundsatser. Det avslöjar allt mer och mer öppet och ohejdat för alla klarseende sin rätta natur som en klar konsekvens av våldsfreden. Just däri ligger också den ofrånkomliga orsaken till dess hopplösa ineffektivitet. Alla stater, som hava medlemskap i N. F., göra sig genom detta sitt medlemskap medskyldiga till våldsfreden och i våldsfredens fasaväckande resultat. Ingen inom N. F. har någonsin vågat träda fram med ett enda manligt ord mot den politik, som föres mot Tyskland och de övriga besegrade staterna. Det är lika onaturligt som oförnuftigt och meningslöst, att Sverige alltjämt drager över sig denna meddelaktighet i våldsfredens skuldkonto. Naturligare vore det helt visst, om Sverige i stället toge ett reellt initiativ till att söka underlätta, vad alla nu skrika om, men ingen lägger två strå i kors för att förverkliga: »Europas återuppbyggande».

Man skall möjligen från visst håll göra följande invändningar: Dels att det icke är N. F. som sådant, vilket står ansvarigt för den våldspolitik, som bedrivs med Versaillesfreden som utgångspunkt, utan att ansvaret för denna politik faller på vissa av de stater, vilka varit med om att framskapa N. F., dels ock att Sveriges utträde ur förbundet endast skulle vara en handling av negativ natur, vilken i

och för sig icke skulle skapa några större möjligheter för en bättre politik, ägnad att påskynda ett förnuftigt återuppbyggnadsarbete i Europa. Härpå må då svaras: För det första bör man beakta, att N. F. icke kan undgå att dela ansvaret för vad som nu förekommer beträffande den mot de besegrade staterna förda skadeståndspolitik, då ju som bekant, Versaillesfreden ingick som en integrerande del i själva förbundspakten, varigenom Förbundet icke endast moraliskt utan i viss mån även juridiskt givit denna fredsuppgörelse sin sanktion och därigenom också på visst sätt garanterat dess genomförande.

Det är detta faktum som gör N. F. både direkt och indirekt medansvarigt för vad som sedan fredsslutet inträffat i samband med denna fredsuppgörelse och som även — av allt att döma — gör det omöjligt för förbundet som sådant att på ett verksamt sätt uppträda mot de våldsgärder, som vidtagits t. ex. av Frankrike i syfte att tvinga Tyskland till en minutiös uppfyllelse av fredstraktatens bestämmelser, så länge dessa åtgärder kunna juridiskt försvaras med hänvisning till dessa bestämmelsers ordalydelse, utan hänsyn till hurvida det ligger inom möjlighetens område för den andra parten att prestera de fastställda villkoren och utan hänsyn till vilka konsekvenser ett orubbligt fasthållande vid en sådan fordran har, icke bara för de besegrade staterna utan för hela vår världsdela och dess ekonomiska liv.

Beträffande invändningen att ett utträde ur N. F. icke i och för sig skulle skapa några andra förhållanden i detta avseende, så kan ju densamma vid första påseendet förefalla nog så riktig. Närmare besett är detta steg emellertid dels det enda sätt, på vilket ett folk kan undgå att i längden bli medansvarigt för följderna av den dikterade våldsfreden, samt den ställning av denna våldsfreds yttersta exekutor, som N. F. i sin nuvarande form utgör. Redan detta borde egentligen — efter allt vad som förekommit — vara tillräckligt bärande skäl för ett omedelbart utträde.

Därtill kommer emellertid dessutom ett annat moment av minst lika stor betydelse. Innan man fullt drager konsekvenserna av det nu till fullo konstaterade faktum, att det nuvarande N. F. aldrig kan bli det organ för en förnuftig politik, som många i början trodde och en del fortfarande envisas att tro, kan naturligtvis icke heller några verkligt positiva åtgärder av annan art vidtagas.

Även om ett utträde sålunda i och för sig icke skapar något bättre i stället för det som visat sig odugligt, så är ett sådant steg, som framhållits, det enda medlet att för närvarande taga avstånd från vad som nu sker och därtill en nödvändig förutsättning för att skapa fram något annat, eller — ifall detta icke skulle visa sig möjligt — Sverige åtminstone icke längre tjänstgör som medskyldig exekutor för den av de ledande makterna inom N. F. företrädda våldspolitiken.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om prövning och utredning om Sveriges snarast möjliga utträde ur Nationernas förbund.

Stockholm den 26 januari 1923.

Aug. Spångberg.

Viktor Herou.

Verner Karlsson.

J. P. Dahlén.

K. Kilbom.

Rob. Samuelsson.

H. Molander.
